

Hautsak Harturiko Bertso Berriak

dazlantxo honen osagarri doan argazkiak eman digu bide hautsak eta bertsoak hizpide hartzeko. Erretratu hori iazko urriaren 10ean atera genuen, etxea erauzi baino egun gutxi lehenago. Udaletxeak eremu berriak irabaz zituzan, etxe zahar honi betiko agur egin beharra zegoen. Betiko galdu aurretik, ordea, han ibili ginen gu baztermiatzen familiaren ondarean. Eta familiarena ez ezik herriaren zenbait ondare ere topatu genuelakoan, bertan argitara emango ditugu ustez argitaragabeak diren garai bateko bertso berriak.

Hala bada, Antonio Zavalak bere Erretereria'ko bertsolari zaarrek liburuan jaso ez zituen 3 bertso-sorta plazaratuko ditugu. Zehaztasunetan hasirik, esan dezagun lehenengoan Jose Maria Elizegi Berasarte, Frailerren, sortako puxka zenbait bagenuela Jose Goñiren ahotik Zavalak papereraturik, eta oroimenak ez ziola akats handirik eragin orain geratuko dela begien bistan. Bigarrenari dagokionez, C. Elizegiren baitakoak Cipriano zinegotzi izanari dagozkiola iruditzen zaigu. Eta, azkenik, J.R.T.k jarriak Jose Ramon Taberna, Ttabernari, uztartu beharko zaizkio. Frailetarren zein Ttabernaren berri gehixea-go nahi lukeenak aipaturiko liburu-ra jo besterik ez luke.

Amaitzeko esango dugu bertsoen jatorrizko moldea errespetatzea hobetsi dugula eta bere horretan emango ditugula: grafia ukitu gabe eta tarteka akasño batzuk dituztela.

BERSO BERRIAC

Erreterioo Fraileo jarriac

1

Misiuar icasiya
Naiz esplicatzeco asiya
Esan diguten guciya
Bat beñepeiñ ez da
Asperu eta jechiya
Ay Jaungoico biciya
Amac guretzat utziya
Eman oyeri graciya.

2

Ez bada inocenciya
Bear da penitenciya
Artu guztiac etziya
Doai eder bat
Bazan Jesusec
Testamentuan utziya
Bota du cembait graciya
Guero cerutic jechiya
Maite du mundu guciya.

3

Missiyo amarusuac
Aingueruen gurasuac
Pecatu asco jasua
Gurutze Santua
Artu laztanca
Zabaltzen dituzte besuac
Chit dira curiosuac
Ain dira animosuac
Jesu-Cristoren usuac.

4

Esamifia eguin lenbici
Concienciya icusi
Pecatu danac beressi
Bere anima infernuetan
Nore naico luque icusi
Etzayac naidu erosi
Eguin zayogun iguesi
Ez du galtzeric mereci.

5

Eguin badegu oquerrie
Confesatzea bacarric
Ibilli gabe alferric
Motiboac baguenduen da
Aditzen degu ederric
Eguin pisca bat bederic
Gorputzac badu indarric
Etorri gabe negarric.

6

Etzay gaitoen leicia
Zabala eta lucia
Oquerreneco clasia
Cer balio du gorputz batian
Anima batayatzia
Guero daucagun lancia
Pena cmaindu galtzia
Oyen escura jartzia.

7

Au cristandade nastua
Obra onetaco oztua
Pecatz aberastua
Religiyoi garrastasuna
Lujuriyari gustua
Cer da ichumen gaistua
Guztiyen Juez justua
Ez da egongo aztua.

8

Erderaz maldiciya
Judasen oraciyua
Au euscaldunen leciya
Blasfemiyaquin ayenatzen du
Jesusen bendiciya
Triste dago Missiyua
Utzitzero biciya
Nai bada salbaciya.

9

Abe Maria bat erdiyan
Beraren sortze garbiyan
Iñor badago premiyan
Guztiyen Ama aldaretican
Or daducagu guardiyan
Tristura dauca beguiyan
Orain naiz bada abiyan
Cerbait consola dediyan.

10

Jaunaren misericordiya
Oso da gauza aundiya
Caso bat miragarriya
Descuido batez bete ez dedin
Pecariyen neurriya
Aingueru bat da guardiya
Bada cerbaiten premiya
Bildur liteque arriya.

11

Eguiten duenac pecatu
Eguin becela aitortu
Zorra nai badu pagatu
Contriciozco acto eder bat
Amparo ordetzat artu
Ez Jesus desamparatu
Biotzetican maitatu
Nai badegu salbatu.

12

Emen ondo ajustatu
Eguiyaz manifestatu
Formalidarez prestatu
Ai pecatari miserabilia
Ez zaitecela jostatu
Biotzetican escatu
Ez du seculan ucatu
Ez arren ortan dudatu.

13

Comparaiyo au banuan
Lau urte pasa munduan
Tribunaler jo nuan
Nere biotzero Jesus maitia
Ez daquit cembat zor duan
Ez banaiz sartzen ceruan
Oroituco naiz orduan
Cer eguin dedan munduan.

14

Casino eta tabernac
Teatroetan daudenac
Ordiquerian gueyenac
Erari gauzez manchaturican
Campoac eta barrenac
Utziric bada char danac
Jesucristoren ordenac
Cumpli ditzaque chur denac.

15

Jesus maitia neria
Ceru ta lurren jabia
Zuregan daucat fedia
Gure ongui nayeze bere Biotza
Elizan dauca paria
Ez daquit denac badia
Orra nic esan ordia
Anima dedin jendia.

16

Erregue ta erreguifac
Emperadore jardifac
General Capitan fliac,
Jaungoicoari igual costa ta
Guztiac guera eguifac
Batayoz ere berdifac
Santo eta Ama Birjifac
Eguin gutaz aleguifac.

17

Itzeguin badet gueyegui
Barcatu bada gaur neri
Esaten diyet denari
Cerbait itzeguin arren nic ez
idiot

Gorrotorican ifiori
Bonifacio Baraibarri
Eta Bicario Jaunari
Ez juaten utzi oyeri.

18

Goardatu mandamentuac
Confesatu pecatuac
Maiz artu Sacramentuac
Argatic didar eguiten zute
Aingueru eta Santuac
Jesusen odol tantuac
Gurutzetican urtuac
Ematen dituzten frutuac.

19

Seigarren mandamentua
Gabeco juntamentua
Nola dagon ondutua
Jesus argatic hilvan
Artuco digu contua
San Agustín e santua
Guchitic escapatua
Ceruraco escogitua.

20

Bicigaitecen dolerez
Certan gabilta aldreves
Badirudigu Herodes
Jesus maitiari llagac verritzen
Amparoric ifior ez
Ziquintven degu odolez
Desmayatua colerez
Aitor dezagun favorez.

21

Jayo guiflanac mundura
Biltzero alcarren ondora
Laister dembora eldu da
Gurasuaren eriantzan faltan
Cembait anima galdu da
Erregu ordutic ordura
Missiyu oyen modura
Igo gaitetzen cerura.

BIZI BEDI EUSKERA

¡Ay! nere ama maitia!

I

Lur maite ontan ni jayotzeko
jaunaren borondatia
izanduzan ta emenchen nabil
penaz ondocho betia
Seme gaiztoak alchatu dira
(esanaz): errematia
beardubela gure iskuntzak
¡Ay! nere ama maitia.

II

Or Unamuno eta Altuna
biyak lagunak baitia,
oyek naidute Euskera ill da
erdera erakustia;
ori litzake seme onaren
biotza lutoz jastia,
orreatikan ezaten det nik
¡Ay! nere ama maitia.

III

Kartzelan dauden gizon gaiztoak
giltzas ichita atiak,
eta anketan ongi loturik
grillubak edo katiak,
egotendira beti pentzatzen
egindituzten kaltiak,
(esanaz): baldiñ jakingo balu
¡Ay! nere ama maitia.

IV

Orrela berdin arkitutzenda
oyian dagon tristia,
izanagatik aberatz, pobre,
edo zarra ta gaztia;
askidu gure Jangoiko onak
oñasebat ematia,
berialashen gogoratzeco
¡Ay! bere ama maitia.

V

Esagaturik ama bat zerdan
bere aurchoarentzako;
¿Nola chinistu bere semeak
ez andutela illtzeko?
¡Negarrez iya urturik dago,
(esanaz) danok biltzeko,
ta Unamuno eta Altuna
emendik bialdutzeko!

VI

Ikusirikan ama maitia
triste eta penaturik,
ara anayak bere onian
zer pentsatu dedan gaurnik;
ezdegula nai aldamenian
erdera maite dubanik,
aiñ guchi berriz Euskal-Erriyan
Unamuno ta Altunik.

VII

Euskeratarrak maita dezagun
gure iskuntza garbiya
ori da gure bandera eta
ama gashuen biziya
oyek eginda ematen badu
gure Jainkuak graziya
gauden lekutik alchako degu
guk Euskal-Erri grciya.

C. Elizegi.

BERSO BERRIAK

J. R. T.^K jarriak

—1—

Gure aurreko guraso zarrak
Bizi balira munduban
Esan ez dakit eguingo luteken
Baña bai pasa goguan
Euskaldunaren jatorri-zarra
Zer estadutan dagoan
Orain mendian daukate baño
Nagusi utzi guenduan.

—2—

Ezagutuba daukatenian
Gure geniyo humilla
Esaten dute legue zarreko
Bandera jarri dedilla
Proyintzi eder pare-gabia
Ikusi danian illa
Euskal-erriko buru zariyak
Orain jua dirade billa.

—3—

Oraindik ere Euskaldunetan
Guizon zuzenak badaude
Pecha-au jarri zanetik onera
Pasiak zenbait dolore
Zezen gashtua mañaz bezela
Artu ditzagun dotore
Guk nai badegu eguingo guera
Lengo fueroaren jabe.

—4—

Lengo lekuan nai baditugu
Ikusi gueren fueroak
Religioa defenditzeko
Izan gaitezen beruak
Euskal-erriko lagun maiteak
Ona señale claruak
Fede Santua nola amentatu
Guiyatzen gaitu Credoak,

—5—

Frutu eder bat atera dezan
Ereñi degun aziyak

Lendabiziko eskatu dizkat
Jaungoicoari graziryak
Fueroak kendu zituste netik
Guelditu guiflan etziyak
Gugandik ori ez du merezi
Euskaldunen provintziyak.

—6—

Burutik iya jauziya nabill
Ontaz pentsatzen nagola
Okerra bishtan ikusten eta
Ezif zuzendu iflola
Etsai gaishtuak chupatu gabe
Catolikuen odola
Defenditzera saya gaitezen
Religiyoko arbola.

—7—

Arguitasun bat topatu dezan
Daukagun fede lauzubak
Danak batera eguif dezagun
Gende Religiosuak
Contzideratu gure Jesus-en
Bost llaga preziosuak
Gurutzean gugatik ill zala
Josirik ofi eta eskuak.

—8—

Jesucristoren dotriña ederrak
Esaten digu au bera
Gaur gauden bañan zuzenaguak
Izan gaitezen aurrera
Euskaldun danak alkar artuta
Osatzen baldif baguera
Lengo lekuan jarriko degu
Legue zarreko bandera.

—9—

Ejemplo onbat emenchen dago
Nai baguenduke ikasi
Mingañ charreko etsai gaistua
Nola bigaldu iguesi
Euskaldun danak biotzetikan
Eka zayogun Jesusi

gure Aitonak zuten leguia
Jarri dedillan nagusi.

—10—

Atzerritarrak jarri zaizkigu
Gure ur onak gozatzen
Euskaldun danak alkarren alde
Ez gueralako osatzen
Memoriala sartuko nuke
Ez balitz ezer kostatzen
Grano bati-ere ez lajatzeko
Ebroz-onera pazatzen.

—11—

Ogueita bedetzi urte jua dira
Legue berriyen ofietan
Onen azpian dagona ori
Jarri biar degu gaitetan
Euskal-erriko seme guziyak
Asten baguera zifietan
Gure Arbola Guerniakokoa
Indartuko da zafietan.

—12—

Cantak jartzera obligatu naiz
Kasu-au dala mediyo
Orain fabore mintzatzen dira
Len zigutenak odiyo
Ni naiz euskaldun eguiyazkoa
Jakintzun batek au diyo
Gure Arbola gayenduko da
Non-naitik puja dariyo.

—13—

Gure Arbola Santuagatik
Bertsuak ditut jarriyak
Onra aundi bat izan dezaten
Onekif Euskal-erriyak
¡Biba fueroak! eguif zituzten
Oju ikara-garriak
Itzak kumplitzen ez badituzte
Atera-koitut berriyak.

FIN

San Sebastián.—Imp. La Voz